

Γεώργιος (Σ)Φραντζής, ο ιστορικός της Αλώσεως (Κωνσταντίνος Αλεξόπουλος, θεολόγος)

/ [Πεμπτούσία](#)

« Ο αυτόπτης μάρτυρας της Αλώσεως Γεώργιος Σφραντζής και το χρονικό της πολιορκίας»

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Πίσω από τα μεγάλα γεγονότα βρίσκονται πάντα οι άνθρωποι που τα καταγράφουν. Στην περίπτωση της Άλωσης, υπάρχουν τέσσερις πηγές που μας εξιστορούν όσα συνέβησαν. Το ψυχομαχητό της Ανατολικής Αυτοκρατορίας μετέφεραν στις γενιές μας οι ιστορικοί Δούκας, Λαόνικος Χαλκοκονδύλης και Μιχαήλ Κριτόβουλος αν και στηρίζονται σε μαρτυρίες ή διηγήσεις τρίτων. Εκείνο το έργο που ξεχωρίζει όμως είναι το «Χρονικό» που έγραψε ο Γεώργιος Φραντζής ή Σφρατζής, ο οποίος ήταν ο μοναδικός βυζαντινός ιστορικός, αυτόπτης μάρτυρας της κοσμοϊστορικής κατάληξης της Πόλης από τους Οθωμανούς, για αυτό τον λόγο το χρονικό του θεωρείται το αυθεντικότερο ιστορικό ντοκουμέντο των συνταρακτικών συμβάντων της εποχής εκείνης.

Αναμφίβολα επομένως, μέσα από τα συνταρακτικά γεγονότα που μας

αφηγείται λεπτομερέστερα στο Μεγάλο Χρονικό, ο Γεώργιος Φραντζής ή Σφραντζής, αυτός ο βασανισμένος υψηλός βυζαντινός πρόσφυγας, ήταν μια τραγική και κομβική φυσιογνωμία της εποχής του και ίσως οι μαγευτικές εικόνες που αντίκριζε στην Κέρκυρα, μαζί με τους ευγενικούς κατοίκους της, είναι φανερό πως λειτούργησαν ως παραμυθία στην πονεμένη ψυχή του.

Ο ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΦΡΑΝΤΖΗ

Ο μόνος από τους τέσσερις ιστορικούς της αλώσεως της Κωνσταντινούπολης (1453μ.χ.), που έζησε από κοντά την Άλωση, ήταν ο στενός φίλος του αυτοκράτορα Κωνσταντίνου Παλαιολόγου ΙΑ΄ (1448-1453μ.χ.), πρωτοβεστιάριος Γεώργιος Σφραντζής.[1]

Γεννήθηκε στη βυζαντινή πρωτεύουσα στις 30 Αυγούστου του 1401μ.χ. (από κτίσεως κόσμου 6910) επί της βασιλείας του Μανουήλ Β΄ Παλαιολόγου (1391-1425μ.χ.).[2] Ο πατέρας του, ήταν στην υπηρεσία του Θωμά Παλαιολόγου (1409-1465μ.χ.), ο οποίος ήταν υιός του αυτοκράτορα Μανουήλ Β΄ Παλαιολόγου, έτσι βρέθηκε μικρός μέσα στην παράδοση του Ιερού Παλατιού.

Καταγόταν από αριστοκρατική ελληνική οικογένεια της Λήμνου και σε νεαρή ηλικία φαίνεται ότι έχασε τους γονείς του από επιδημία πανώλης το 1416μ.χ. ή κατά άλλους το 1417μ.χ., οπότε την επιμέλεια του ανέλαβε η ίδια αυτοκρατορική οικογένεια των Παλαιολόγων, με πρωτοβουλία καθώς φαίνεται του ίδιου του αυτοκράτορα Μανουήλ Β΄.[3] Η φιλία του με την οικογένεια των Παλαιολόγων απέκτησε και πνευματικό δεσμό καθώς ο αυτοκράτορας Κωνσταντίνος Παλαιολόγος ΙΑ΄ έγινε ανάδοχος των παιδιών του.[4]

Η μεγάλη οικειότητα του αυτοκράτορα απέναντί του φαίνεται από το γεγονός ότι του ανέθεσε να γράψει ο ίδιος τη διαθήκη του με την οποία τον όριζε μαζί με άλλους επίτροπο της τελευταίας θέλησής του και έκανε ιδιαίτερη σύσταση στο υιό και διάδοχό του Ιωάννη Η΄ (1392-1448μ.χ.) να τον έχει πάντα μαζί του και να τον θεωρεί σαν έναν από τους πιστότερους ανθρώπους του και να του δώσει προαγωγή, έτσι ο Σφραντζής πήρε το αξίωμα του Πρωτοβεστιάριου από τον αυτοκράτορα Ιωάννη Παλαιολόγο σύμφωνα με την θέληση του πατέρα του, ενώ λίγες μέρες πριν από την πολιορκία της Κωνσταντινούπολης ο αυτοκράτορας Κωνσταντίνος Παλαιολόγος, τον ονόμασε Μεγάλο Λογοθέτη.[5]

Μετά την Άλωση της Πόλης ο Σφραντζής και η οικογένειά του παρέμειναν αιχμάλωτοι και μπήκαν στην υπηρεσία του Μωάμεθ Β΄ του Πορθητή.[6] Ο ιστοριογράφος αρχικά υπηρέτησε για μικρό χρονικό διάστημα σαν ιπποκόμος του σουλτάνου αλλά λίγα χρόνια αργότερα, στις αρχές του 1455μ.χ. εξαγόρασε την

ελευθερία του, καταφεύγοντας στην Πάτρα, αν και η γυναίκα του παρέμεινε αιχμάλωτη στην Αδριανούπολη. Τον Σεπτέμβριο του 1455μ.χ. η μικρή του κόρη, Θάμαρ πέθανε από λοιμώδη νόσο έγκλειστη στο χαρέμι του σαραγιού της Κωνσταντινούπολης πλέον Ισταμπούλ,[7] ήδη λίγα χρόνια πριν στα τέλη του 1453μ.χ. είχε σφαγιαστεί και ο δεκαπεντάχρονος υιός του Ιωάννης, κατηγορούμενος για συμμετοχή σε μια δολοφονική απόπειρα κατά του Σουλτάνου.[8]

Το 1468/1469μ.χ. ο Σφραντζής αποσύρθηκε οριστικά στην Κέρκυρα όπου λίγο αργότερα, το 1472μ.χ. με τη σύζυγο του ασπάστηκαν το μοναχικό σχήμα, μετονομαζόμενοι σε Γρηγόριο και Ευπραξία. Εκεί θα γράψει και τα δύο χρονικά (Minus, Majus) μετά από προτροπή Κερκυραίων ευγενών. Η σύνθεση του τελικού κειμένου πραγματοποιήθηκε στο τέλος της ζωής του όταν το 1476μ.χ. εκδηλώθηκε σοβαρή ασθένεια που τον καθήλωσε στο κρεβάτι. Δεν είναι ακριβώς γνωστό πότε πέθανε ο ιστοριογράφος, αλλά σύμφωνα με τις πληροφορίες που λαμβάνουμε από το χρονικό του ,μάλλον το γεγονός πρέπει να συνέβη γύρω στο 1478μ.χ.,καθώς το έτος αυτό ολοκληρώνεται η αφήγηση του χρονικού του.[9].[10]

[Συνεχίζεται]

[1] Βλέπε Ν. Πρίντζιπα, *Οι ιστορικοί της αλώσεως*, Συλλογικός Τόμος, Επιστημονική Επιμέλεια Ευάγγελος Χρυσός, Εκδ. Ακρίτας, σ. 64

[2] Βλέπε Ν. Β. Τωμαδάκη, *Γεώργιος Σφραντζής*, Θ.Η.Ε, τομ.11^{ος} , Αθήνα, 1967, σ. 608

[3]Βλέπε Ν. Β. Τωμαδάκη, *Περί αλώσεως της Κωνσταντινουπόλεως*, Συναγωγή κειμένων μετά προλόγου και βιογραφικών μελετημάτων περί των τεσσάρων ιστοριογράφων, Αθήνα, 1953, σ. 139

[4] Ν. Πρίντζιπα, *Οι ιστορικοί της αλώσεως*, σ. 68

[5] Ο. π. σ. 70

[6] Μανουήλ του Παλαιολόγου τα Ευρισκόμενα πάντα, *Γεώργιος Φραντζής Χρονικό* «Τα οικογενειακά του συμβάντα τα διηγείται στο Minus» , P.G. 156, σ. 1026-1027(a-d)

[7] P.G. 156, σ. 1064-1065 a

[8] P.G. 156, σ. 1064 α

[9] Βλ. Ν. Β. Τωμαδάκη, *Περί αλώσεως της Κωνσταντινουπόλεως*, σ. 141

[10] Βλέπε Δήμητρα Μόνιου, *Μνήμες αλώσεως*, Κωνσταντινούπολη 1453, Εκδ. Κυριακίδη, Αθήνα, 2006, σ. 272